

MİLLİYETİN TEMELİ OLAN DİL BİRLİĞİ

PROF. DR. AFETİNAN

Atatürk, Millet'i şöyle tanımlamıştı: "Millet, dil, kültür ve mefkûre birliği ile birbirine bağlı vatandaşların teşkil ettiği bir siyasî ve içtimâî heyettir".

Bu tanımlı tamamlamak için ise "Türk milletinin dili Türkçedir, Türk dili dünyada en güzel, en zengin ve en kolay olabilecek bir dildir. Onun için her Türk, dilini çok sever ve onu yükseltmek için çalışır. Bir de Türk dili Türk milleti için mukaddes bir hazinedir. Çünkü Türk milleti geçirdiği nihayetsiz bâdireler içinde ahlâkını, ananelerini, hâtıralarını, menfaatlerini, elhasıl bugün kendi milliyetini yapan her şeyin dili sayesinde muhafaza olduğunu görüyor. Türk dili Türk milletinin kalbidir, zihnidir", Bu sözler 1931 yılında yurtbilgisi notlarından "Vatandaş için medenî bilgiler" kitabının 7. ve 8. sayfelerinde yazılıdır. Fakat hemen şunu belirtmeliyim ki bu fikirler Atatürk'ündür. Çünkü ben o sıralarda ilk öğretmenlik yıllarımda Ankara Musiki Öğretmen Okulunda yurtbilgisi okuturken Atatürk'ün de bizzat uğraştığı meselelerdi bunlar. Burada anlatım bütünüyle yeni akıma uygun değildir, henüz Dil Kurumu açılmış olmamakla birlikte yeni harflerin kabulünden sonra Atatürk çevresinde, dilin sadeleştirilmesi ve halk dili ile yazı dil birliğinin sağlanmasını amaç tutan konuşmalar sık sık yapılmakta idi. Atatürk'ün üslûbu, ise bilindiği gibi eski kurallara bağlıdır. Fakat bizim nesil Arapça ve Farsçayı okullarda eskisi gibi okumadığından daha Türkçe kuralları ve kelimeleri benimsemiş durumda idik. Bir de halk edebiyatı, beni kendi bakımından daha çok ilgilendiriyordu. Fakat Atatürk'ün arkadaşları ile bu konudaki tartışmaları ve bazı kere karşıt fikirlerin ortaya atılması, pek öğretici bir nitelik taşırdı. Türk dili üzerindeki çalışmalar, çeşitli yönlerde ilerlemiş ise de "Türk Dil Kurumu" nun açılmasıyla daha yoğun bir çalışmaya geçilmiş ve bu, çok çeşitli alanlarda uğraşanları bir araya getirmiştir. Hep bildiğimiz gibi yaşadığımız devrin özelliklerinden biri de belirli konularda çalışanların o amaca erişmek için birer "kurum" içinde toplanmasıdır. Bu topluluklardaki kişi çalışmaları millî varlıklara bilim alanında yöntemli bilgiler katarlar.

İşte Atatürk, bu amacın yerine getirilmesi için kendisi de çalışmak üzere "Türk Dil Kurumu"nu kurmuştur. Böylelikle bana yazdırdığı gibi "Türk dili dünyada en güzel, en zengin ve en kolay *olabilecek* bir dildir. Onun için her Türk dilini çok sever ve onu yükseltmek için çalışır". İşte bu cümledeki *ola-*

A Ğ İ T - D E S T A N

*Bir ağıt söyleyim, dağlar dilinden
Dumlu'dan Ağrı'ya ün gitsin gelsin!..
Destanlar duyulsun tarih yolundan,
O günden dünlere şan gitsin gelsin..*

*Çekin küheylanın atlasın binsin,
Al yelelerinde yankılar dönsün,
Afyon'dan İzmir'e ordular insin
Süngü uçlarından can gitsin gelsin..*

*Neymiş yarım?! Sancak çekilsin uca,
Şulasın göklerde yüceden yüce;
Sormak lüzum değil, halimiz nice?
Yanan yüreklerden kan gitsin gelsin..*

*Sen ey yayda bir ok gibi kurulu!
Bir ok değdi, düştün yere yaralı!
Dört yanında ak mermerler örülü,
Sars devir bunları, sin gitsin gelsin..*

*Gökyay'ım neylesin ıssız çağlarda!
Bir ağlar bir güler, durmaz kararda,
Bir başka dağ gibi sen dur dağlarda,
Akşamdan sabaha gün gitsin gelsin..*

Orhan Şaik GÖKYAY

bilecek sözü Türk dilini zenginleştirmek için bir yön göstermektedir. Her zaman yazılarımda belirttiğim gibi, Atatürk, son hastalık günlerinde bile, dil çalışmaları ile yakından ilgilenmiştir. Bir gün şunu dediğini çok iyi hatırlıyorum: “Öyle istiyorum ki, Türk dili bilim yöntemleriyle kurallarını ortaya koysun ve her dalda yazı yazanlar bütün terimleriyle çoğunluğun anlayabileceği güzel, ahenkli dilimizi kullansınlar”. Atatürk’ün isteği ve amacı benimsedikçe edebiyat ve bilim alanlarında yazılan yapıtlar Türk varlığına ve ulusal benliğimize kültür zenginliğimizi sağhycaktır.